

Wykorzystanie origami w pracy terapeutycznej, edukacyjnej, profilaktycznej.

ORIGAMI – to sztuka składania papieru ,znana w Japonii od najdawniejszych czasów. Rozkwit origami w Japonii w dużym stopniu wiąże się z dostępem do papieru .Sprowadzany z Chin papier był towarem bardzo drogim, co prowokowało własne poszukiwania.. Początkowo papier japoński robiono całkowicie ręcznie .Każda okolica wypracowywała własną technikę a różne gatunki papieru były z góry przeznaczone na określony użytek. Mówiono, że papier z „gampi” jest szlachetny, z „ kozo” męski a z kory mitsumata kobiecy. Papier fabrykowany w zimie ceniono najwyżej. Piękno papieru polegało przede wszystkim na jego strukturze i układzie włókien.

Na przełomie XVII i XVIII wieku Japończycy opracowali technikę wyrobu papieru nazywanego „washi” i zaczęli go produkować w dużych ilościach. Stało się to początkiem pełnego rozkwitu origami. W 1797 r. wydano w Japonii pierwszą książkę origami „Sembazuru origami”, w której pokazano różne sposoby składania żurawia. Żuraw – to symbol origami, jak również symbol życia i szczęścia.

Współczesne origami dąży do pokazania całego bogactwa i możliwości twórczych z papieru. Papier japoński jest różnorodny w swej grubości, kolorystyce, fakturze i głównie z tego powodu jest wysoko ceniony i poszukiwany przez origamistów.

I dzisiaj mimo, że Japonia postawiła na szybki rozwój ekonomiczny i gospodarczy nie porzucono sztuki składania papieru. Zdając egzamin do wyższej szkoły artystycznej trzeba wykazać się umiejętnością sztuki origami. Podobnej umiejętności wymaga się od dziewcząt ubiegających się o pracę stewardessy.

Origami w Japonii, jak również w wielu innych krajach, stało się ważnym elementem wychowania dziecka ,rozwijania jego fantazji ,pokazywania mu świata poprzez samodzielne tworzenie, pokonywanie trudności. Wykonując formy origami musimy przestrzegać określonych kolejności złożeń. Potrzebne są papier i ręce. Ręce, które z czasem stają się coraz bardziej wrażliwe i sprawne.

Najłatwiej uczyć się origami na warsztatach naśladowując kolejne etapy złożeń za osobą prowadzącą .Wzory, diagramy znajdujące się w książkach często są zbyt trudne dla początkujących, co niestety zniechęca do origami.

Formy origami składamy z kwadratów / tzw. origami klasyczne – bez klejenia , bez cięcia /, ale również z prostokątów, kół, trójkątów, pięciokątów, sześciokątów, pasków / jest to pewna forma prostokąta /.

Po ukończeniu kursu w Warszawie, przez kilka lat prowadziłam warsztaty origami z kół dla dzieci w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Inowrocławiu.

Origami z kół jest techniką mniej znaną / aczkolwiek przez ostatnie lata już dość rozpowszechnioną / należącą do technik płaskich. Koła składa się po liniach prostych w określony sposób. Ze złożonych kół komponowane są różne formy np. kwiaty, pieski, misie, koty i wiele innych, które nakleja się na kartę papieru. Pomimo jednego wzoru modelowego praca każdego dziecka, każdej osoby jest inna. Origami z kół daje ogromne możliwości do rozwijania indywidualności, własnych potencjałów twórczych..

Z uwagi na miejsce mojej pracy prowadziłam warsztaty origami o charakterze terapeutycznym. Zajęcia mogą być przeznaczone dla dzieci i młodzieży:

- z deficytami rozwojowymi – w sferze percepcji wzrokowej, zaburzeń relacji kierunkowo-przestrzennych, koordynacji wzrokowo-ruchowej, obniżonej sprawności manualnej,
- z zaburzoną dynamiką procesów nerwowych czyli dla zahamowanych lub nadpobudliwych psychoruchowo,
- w pracy z niepełnosprawnymi / różne sfery niepełnosprawności /,
- w pracy z osobami przewlekle chorymi / np. unieruchomionymi ortopedycznie /,
- w celach pobudzania ciekawości poznawczej / np. poznawanie kultury japońskiej, odmiennych obyczajów/,
- w celach kompensacyjnych / np. osoba z deficytami w jednej sferze może zaprezentować się w innej/,
- w celach stymulacji rozwoju psychoruchowego / pobudzanie różnych ośrodków mózgu /.

Origami powinno być nie jedyną, ale jedną z metod w procesie terapeutycznym, skraca czas korekcji zaburzeń. Ćwiczy, usprawnia spostrzegawczość, analizę i syntezę wzrokową, koordynację wzrokowo-ruchową, orientację przestrzenną, pamięć bezpośrednią i odroczoną kształtów. Uczy myślenia, dostrzegania błędów i poprawiania ich. Kształci sprawność i precyzję ruchów obu rąk, możliwość skupienia uwagi przez dłuższy okres czasu na tej samej czynności. Rozwija wytrwałość, cierpliwość co jest bardzo ważne w kształtowaniu nawyku doprowadzania pracy do końca.. Origami uczy również wrażliwości estetycznej, dostrzeganie piękna, stopnia trudności formy.

Origami jest niekonwencjonalną metodą pracy. Może być jednak wykorzystywane w różnych celach:

- profilaktycznych – propozycja ciekawego, aktywnego spędzania czasu,

- diagnostycznych – jako uzupełnienie metod psychologicznych, pedagogicznych stosowanych w warunkach poradnictwa,
- edukacyjnych – wykorzystywana w procesie nauczania, w różnych okresach rozwojowych poprzez dobieranie określonych form do indywidualnych potrzeb i możliwości osób. Szczególnie owocne są zajęcia na lekcjach matematyki w dziale geometrii, jak też w grupach integracyjnych,
- terapeutycznych / szczegóły powyżej /,
- stymulacyjnych procesy poznawcze, potrzebę twórczości / świetna metoda pracy z uczniami uzdolnionymi plastycznie/.

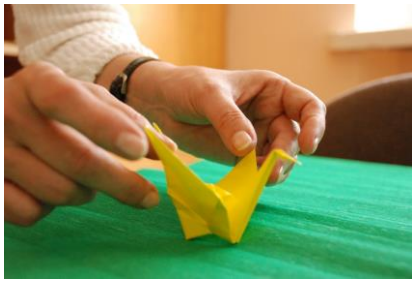
Żyjemy w czasach masowej produkcji środków materialnych, plastiku i wydawać by się mogło, że papier nie sprost konkurencji. A jednak epoka papieru nie mija. Staje się on pomostem między kulturami, między ludźmi zamiłowanymi tworzeniem. Papier pokazuje nieskończone możliwości twórcze naszego umysłu.

Origami cieszy się coraz większą popularnością, powstają stowarzyszenia, centra, organizacje. Spotkania origamistów stały się już cykliczne. Odbywają się plenery, konferencje, seminaria origami w naszym kraju, jak też w różnych zakątkach świata. Organizatorzy nie martwią się brakiem chętnych, brakiem zainteresowania, ponieważ liczba uczestników spotkań wzrasta.

Współczesne origami można podzielić na wiele ścieżek z uwagi na ciągły rozwój tej sztuki. Trwają często dyskusje, czy dana nowa metoda może mieścić się jeszcze w grupie origami. Niezależnie od tego nadal są pasjonaci składania papieru, widzą w tym cel i przyjemność. Może pokuszę się, przy sprzyjających okolicznościach do zorganizowania galerii origami w naszym środowisku.

Gorąco zachęcam rodziców, kadrę pedagogiczną do aktywniejszego prowadzenia zajęć origami na zajęciach lekcyjnych, poza lekcyjnych, w czasie długich wieczorów zimowych. Origami jest metodą bez ograniczeń wieku. Można ją praktykować już w wieku przedszkolnym do czasu pełnej. . . . dojrzałości.

Przedstawię podział „ścieżek” origami oraz własne prace :

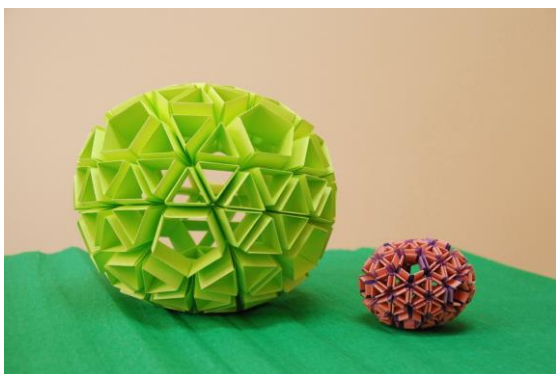
origami klasyczne - z jednego kwadratu jedna forma

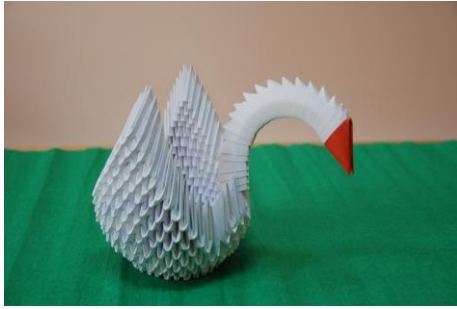
origami z kółek - skomponowana z kół
forma naklejana na kartkę papieru

kostka Sonobe i dalsze modyfikacje form
przestrzennych

snapologia - z paska papieru tworzymy moduł, z
modułów budujemy formy przestrzenne

moduł chiński -
budujemy różne
formy np. łabędź
/ok. 450 elementów/

kręciołki

pudełka

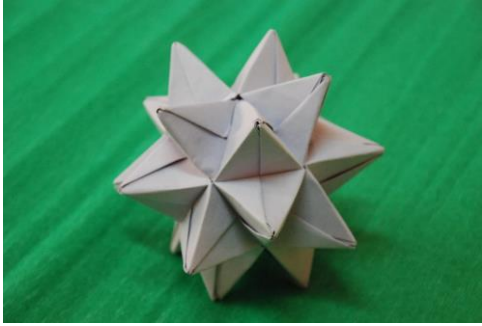

krawędziowce

formy spiralne

kolczatki

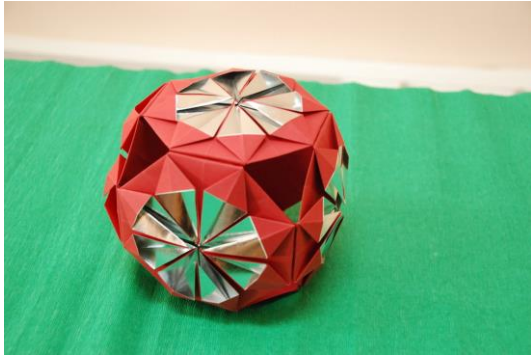

kusudama

kalejdoskop

inne formy

Bibliografia

1. Yoshida M. *Origami*, KAW Warszawa 1990
2. Czajka J., Kamecka M. D. *Sztuka origami i różne aspekty jej wykorzystania dla rozwoju jednostki*, Problemy Poradnictwa Psychologiczno – Pedagogicznego 2003
3. Horodecka I. *Origami w pracy terapeutycznej, edukacyjnej, profilaktycznej*, do użytku wewnętrznego Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Inowrocławiu, 2003

Irena Horodecka
Psycholog
Członek Polskiego Towarzystwa Origami